عبور از مرز ۳ میلیون بازدید

در ماه رمضان بینندگان زیادی پای سریال‌های تلویزیون نشسته‌اند که هریک از سازندگان هم تلاش کرده‌اند مضامین متفاوتی را دستمایه قرار داده تا بتوانند نظر بینندگان را جلب کنند. شبکه دو سیما هم امسال فصل چهارم از سریال «از سرنوشت» را روانه آنتن کرده است و هر شب همان قسمت پخش شده هم در تلوبیون بارگذاری می‌شود تا بینندگانی که فرصت نکردند برنامه یا سریال را تماشا کنند به‌راحتی به آن دسترسی داشته باشند.

نکته جالب این است که براساس آمار سایت تلوبیون، ۱۰قسمت ابتدایی سریال «از سرنوشت ۴» بیش از ۳ میلیون بار در تلوبیون دیده شده است تا رکورد هرقسمت، ۳۰۰ هزار بازدید به صورت میانگین ثبت شود. همچنین کلیپ‌های برگزیده این سریال نیز ۳۸۹۰۲۵ بار در تلوبیون دیده شده است. از سرنوشت ۴ به کارگردانی محمدرضا خردمندان و تهیه‌کنندگی اکبر تحویلیان هر شب در ماه مبارک رمضان از ساعت ۲۱و۱۵ دقیقه روی آنتن شبکه دو سیما می‌رود.

برنامه «آدم‌های خوب شهر» موضوعات اجتماعی را دستمایه قرار داده است | عکس: چاوش همایوندی

کریمی: تشکیل خانواده‌های معنوی برای بچه‌های بی‌سرپرست

علی‌اکبر کریمی چند سالی است تهیه‌کنندگی این برنامه را برعهده دارد و در هر سری سعی می‌کند تفاوت‌ها و تغییراتی را در آن ایجاد کند. وی درباره تغییر مجری و ویژگی‌های سری جدید می‌گوید:

امسال چهارمین سالی است که ما «آدم‌های خوب شهر» را روی آنتن داریم. سال اول با اجرای محمودرضا قدیریان و دو سال هم با اجرای کاظم احمدزاده و امسال هم با محمد سلوکی در حال پخش است. در سری اول هر کسی را که در این کشور کار خوبی انجام داده و حال خوبی به مردم داده‌بود در برنامه دعوت کردیم. سوژه‌های بسیاری هم داشتیم. سال بعد با کمیته امداد مشارکت کردیم. دیدیم آدم‌هایی در این کشور هستند که کارهای خوبشان فقط در ماه رمضان نیست و همیشه دست به خیر هستند. بنابراین چنین مهمان‌هایی به برنامه آمدند. از آقای احمدزاده هم به‌دلیل این‌که سابقه و وجهه خوبی بین مردم در اجرا دارد و به‌نوعی جزو بنیانگذاران برنامه «جشن رمضان» بود که از تجربیات و کمک ایشان خیلی در برنامه استفاده کردیم، چون با خیرین بسیاری همچنان در ارتباط است. اما به هر حال در حوزه برنامه‌سازی همواره تلویزیون دنبال این است که تهیه‌کننده در ساختار و فرم اجرایی برنامه طرح‌های جدیدی به شبکه ارائه کند. بنابراین می‌خواستیم کار تکراری نکنیم و ایده‌های تازه‌ای را در برنامه داشته‌باشیم و نمی‌خواستیم مسیر سال‌های گذشته را ادامه بدهیم.

وی ادامه می‌دهد: از آنجا که در کشور ما بچه‌های یتیم و بی‌سرپرستی هستند که ممکن است در مناطق محروم باشند و هیچ حامی‌ای نداشته‌باشند و تعدادشان هم کم نیست و از طرفی خواستیم در این ساعت که همه برنامه دارند و مهمان‌های اجتماعی دعوت می‌کنند، ما تفاوتی در برنامه ایجاد کنیم و از زاویه دیگری به این موضوع نگاه کنیم، به همین دلیل با طرح و ایده‌هایی که با مجری داشتیم به این نتیجه رسیدیم اولا سعی کردیم نگاه استانی داشته‌باشیم و هر شب در برنامه به یک استان بپردازیم و مهمان‌ها از آن استان باشند. از طرفی می‌خواستیم در عید فطر حال‌مان خوب باشد و برای ایتام کاری کرده‌باشیم، ضمن این‌که شبکه دو، شبکه خانواده است و ما هم با این نگاه برنامه‌سازی کردیم و دنبال خانواده معنوی برای بچه‌های بی‌سرپرست بودیم.

کریمی درباره این طرح توضیح می‌دهد: «ما هر شب مهمان‌هایی از یک استان داریم که در برنامه، خانواده معنوی کودکان یتیم سال ۱۴۰۱ آن استان می‌شوند و این طرح، باعث می‌شود هر کودکی که امسال خدای نکرده یتیم می‌شود، بدون حامی نماند. بنابراین ما خانواده معنوی بچه‌های همان استان را در برنامه تشکیل می‌دهیم و وظیفه‌شان این است که دوستان‌شان را با هر توانایی و تخصصی وارد این تیم کنند. یعنی هر کسی، هر کاری که از عهده‌اش برای این بچه‌ها برمی‌آید، انجام می‌دهد. در پایان هم می‌بینیم توانسته‌ایم در این ۳۰ شب، بچه‌های یتیم ۳۰ استان را تحت پوشش خانواده‌های معنوی دربیاوریم. این پیگیری ادامه دارد تا این‌که سال بعد در برنامه ببینیم این طرح چه دستاوردی در یک سال گذشته داشته‌است.

این تهیه‌کننده همچنین درباره بازخورد این پویش، آن هم در شرایط اقتصادی و دغدغه‌های امروزی مردم عنوان می‌کند: «خانواده‌های معنوی صرفا به دلیل حمایت‌های مالی شکل نمی‌گیرد. بلکه هر کسی، هر کاری از دستش بربیاید، انجام می‌هد. مثلا کسی که اتوبوس دارد، می‌آید و می‌گوید من ماهی یکبار بچه‌ها را با اتوبوس به تفریح می‌برم. یکی که معلم است، می‌گوید من روزی یک ساعت به بچه‌ها آموزش می‌دهم و ... اطمینان داشته‌باشید برکت این بچه‌ها در زندگی نمود می‌کند و نتیجه این کار خیر را در زندگی‌تان خواهید دید.»

ید برنامه می‌گوید

یان خانواده معنوی

ری از «آدم‌های خوب شهر» اجرای برنامه را برعهده ای اجرای آن و پویشی که در برنامه راه افتاده،

ن اما با سابقه تلویزیون هستید و اگر ویژگی خاصی در می‌پذیرید. این برنامه چه ویژگی و نکته خاصی داشت ن هم برنامه‌ای که بیننده‌ها دو سال پیاپی با اجرای نند.

ه شهر یک سابقه چهارساله در شبکه دو دارد که حمدزاده مجری آن بود. اما خاطرم هست زمانی ی، تهیه‌کننده درباره این برنامه صحبت کرد، این شد که طراحی جدیدی برای برنامه کنیم و این ه من داده شد که در کنار اجرا، به نوعی طراحی کار بگیرم.

تغییراتی در طرح اولیه برنامه ایجاد کردید؟

خیلی فکر کردم که چه ی را می‌توان در برنامه ایجاد همیشه در کارهایی که انجام شم این است که موضوع ی کار وجود داشته‌باشد. در ت آن را انجام نمی‌دهم. حتی منافع مالی داشته‌باشد. در یدم سال‌ها پیش دوستان و هدفی را دنبال کرده‌اند که ان مسیر را بروم، کار درستی رنامه نمی‌افتد. بنابراین با ستان‌مان داشتیم، این ایده یم جریان خانواده معنوی ر برنامه تشکیل بدهیم و سال: «تولید، دانش‌بنیان وجه دانش‌بنیان آن خیلی کرد. تا این‌که در نتیجه ایده کهاجتماعی شکل گرفت تنی بر دانش روز و رفع نیاز یتام است. طبق آمار در طول ی ایتامی که در کشور بودند، یت قرار می‌گرفتند اما چیزی ام به تعداد این آدم‌ها اضافه ن نمی‌شود.

با توجه به این موضوع، شما خواستید راه‌حل ریشه‌ای‌تری برای این مشکل پیدا کنید؟

نگاه دانش‌بنیان همین را می‌طلبد و همین نکته را می‌گوید. یعنی برای رفع یک نیاز یا موضوع، سرچشمه را ببین و از آنجا فکر کن و نقشه بکش که در طول مسیر به نتایج خوبی برسی. بنابراین وقتی از این سمت به قصه نگاه کردم، دیدم که در قرآن هم خدا به‌شدت توصیه و توجه به روح و روان این بچه‌ها می‌کند. ما هم کلی تحقیق کردیم و دیدیم این موضوع چه ابعاد گسترده‌ای دارد. بنابراین، این ایده مطرح شد که بیاییم و از طریق ساخت یک شبکه‌اجتماعی، بومی و داخلی، نخبه‌های استان‌ها را جمع کنیم و مثل اسم برنامه، آدم‌های خوب شهر را جمع کنیم و به گروه‌های هدفمندی تبدیل کنیم که در این گروه‌ها با تخصص‌های مختلف و گرایش‌هایی که مورد نیاز تربیت یک انسان است، وجود داشته‌باشد. مثلا وکیل، معلم، پزشک، روان‌شناس و مادر حضور داشته‌باشند. یعنی ۳۰- ۲۰ نفر از آدم‌های معروف و سرشناس شهر را دور هم جمع کنیم و مسؤولیت بچه‌های یتیم ۱۴۰۱ استان را به آنها بسپاریم.

یعنی فقط بچه‌های ایتام سال ۱۴۰۱ را تحت پوشش قرار بدهند؟

بله. کاری به سال‌های قبل نداریم. فعلا این پویش را با این بچه‌ها شروع می‌کنیم و خانواده‌های معنوی برای‌شان پیدا می‌کنیم.

مقطع سنی یا جنسیت خاصی از بچه‌ها تحت پوشش قرار می‌گیرند؟

با کمک کمیته امداد، بچه‌ها انتخاب می‌شوند که ممکن است بچه یک‌روزه در این پویش باشد تا دختر نوجوان ۱۶ساله که شاید یکی دو سال آینده ازدواج کند. همه چیز در این پویش شفاف است. تعداد بچه‌ها مشخص است و کسی نمی‌تواند عدد اشتباهی به آن اضافه یا از آن کم کند. حتی پولی که قرار است واریز شود، مستقیم به حساب همان بچه واریز می‌شود و هیچ کسی نمی‌تواند دخل و تصرفی در آن داشته‌باشد. نکته مهم این‌که با پول این افراد که خانواده معنوی بچه‌ها می‌شوند، کاری نداریم. ما در اینجا آدم‌هایی را می‌خواهیم که توانایی کار داشته‌باشند و بتوانند یک خانواده را هدایت کنند و از همه مهم‌تر این‌که نسبت به جامعه‌اش دغدغه داشته‌باشند.

در تکمیل گفته‌های شما این‌که تا به حال شرایط چنین کار مهمی برایش پیش نیامده‌باشد؟

بله و این‌که اینجا همه چیز با عدد و رقم اتفاق می‌افتد و دقیقا بستری مناسب برای تشکیل یک شبکه‌اجتماعی حقیقی است. این عدد دار بودن و چارچوب داشتن به ما کمک کرد خودمان را به یک شبکه‌اجتماعی تبدیل کنیم که آهسته آهسته تا پایان ماه رمضان در همه استان‌ها این اتفاق خواهد افتاد. از این طریق همه استان‌ها صاحب یک خانواده معنوی برای ایتام می‌شوند.

> ما پیامک‌های بسیاری از مردم داریم که می‌خواهند بدانند چطور می‌توانند در این کار خیر شرکت کنند و عضوی از این خانواده باشند. به عنوان مثال یک خانم آرایشگر که امروز به ما پیام می‌دهد و می‌خواهد عضو این خانواده باشد، اطلاعاتش در کمیته امداد ثبت می‌شود تا هر وقت که یکی از این بچه‌ها خواست ازدواج کند از کمک این خانم بهره بگیریم

آن‌طور که من شنیدیم قرار نیست با پایان برنامه، این پویش هم به پایان برسد.

بله دقیقا. تازه کار مهمان‌های برنامه، که خانواده‌های معنوی ایتام استان خودشان هستند، آغاز می‌شود که با کمک کمیته امداد و همه کسانی که می‌شناسند، افراد جدیدی را به خانواده اضافه کنند. اولین دستاورد این پویش این است که شناخت بهتری از ایتام و نیازمندان استان خود پیدا می‌کنند.

اگر غیر از این دو نفر و آشنایان‌شان، افراد دیگری تمایل به همکاری داشتند، باید چه کنند و از چه طریقی اقدام کنند؟

هر کسی می‌تواند به این خانواده معنوی بپیوندد و هر کاری از دستش برمی آید برای این بچه‌ها انجام بدهد.

نکاتی که شما بیان کردید ذهن آدم را به سمت شرکت‌های هرمی منتهی با نگاه و از زاویه مثبت و خیرخواهانه می‌برد. این‌که دو نفر در راس این شبکه قرار می‌گیرند و بقیه اعضای خانواده به آنها اضافه می‌شوند تا خانواده بزرگ معنوی ایتام در استان‌ها شکل بگیرد.

دقیقا ما از تکنیک شبکه‌سازی استفاده کردیم اما خودمان را به نوعی به یک خیریه آنلاین تبدیل می‌کنیم. یعنی با یک وب‌سایت خدماتی را ارائه کند که لازم نباشد آدم‌ها رو در روی هم قرار بگیرند. چون اگر مبنای کار خیر الگوبرداری از حضرت علی(ع) است، کسی را که کمک می‌کند، نباید دید. اگر هم می‌خواهد بیلبورد بزند و همه بفهمند، می‌گوییم این اداها در دنیای امروز جایی ندارد و به درد ما نمی‌خورد و به اصطلاح برو دم خونه خودتون بازی کن. ما با این تکنیک می‌خواهیم ارزش افزوده‌های خیلی بزرگی ایجاد کنیم.

منظورتان این است که همه چیز با اعتقاد و قلب آدم‌ها اتفاق می‌افتد و نمایشی و تصنعی نیست؟

بله. چون باید یک کاری برای این بچه‌ها انجام می‌شد و ما هم می‌خواستیم این کار را انجام بدهیم. آدم‌ها اینجا می‌آیند و پای قرآن هم امضا می‌کنند و روی آنتن می‌گویند چه کارهایی انجام می‌دهند. ما هم دست از سر آنها برنمی‌داریم.(می خندد) بنابراین از سر هیجان نمی‌توانند در برنامه بیایند و یک قولی بدهند و بروند. ما پیگیری می‌کنیم ببینیم مثلا خانواده استان قم الان چه وضعیتی دارد و بچه‌ها در چه شرایطی هستند. بنابراین نگاهی بسیار جدی به این مقوله داریم.

پس مثل پویش‌های دیگر نیست که فقط در ماه مقداری پول به حساب بچه‌ها واریز شود؟

نه. کار خیر وقتی است که کسی از خودش و وقتش هزینه کند. وقتی خودت را برای این بچه‌ها خرج کردی، بردی.

در این چند شب که اجرای چنین برنامه‌ای را برعهده گرفتید و قدم در چنین کار خیری گذاشتید، چه حس و حالی پیدا کردید؟

در این مدت یک جاهایی به شدت ناامید شدم، یک جاهایی ترسیدم و یک جاهایی هم نگران شدم اما هر قدر که پیش رفتیم، متوجه شدم تاثیراتش را می‌گذارد. البته برای چنین اقداماتی اظهارنظر زود است اما در طول این مسیر پیشنهادهای تازه‌ای می‌شد. بنابراین با قدرت و با خیال راحت می‌گویم اگر خدا بخواهد و همین مسیر ادامه پیدا کند، با ما یا بدون ما این ایده به نتیجه برسد، این قول را به خودم و جامعه‌ام می‌دهم در آینده نه چندان دور مثلا ۱۰ سال دیگر وقتی برمی‌گردیم و نگاه می‌کنیم ببینیم چه قدرت عجیبی به دست آوردیم و از افرادی که می‌توانستند در آینده درگیر چالش شوند، با این تکنیک و با این روش نه تنها بحران نیستند که حتی بحران حل کن هم شده‌اند.

یعنی در صورت ادامه‌دار شدن این مسیر تا ۱۰ سال آینده می‌توان خوشبین بود که معضل و مشکل خانواده‌های معنوی برای ایتام را نداشته‌باشیم؟

اگر همین طور پیش برود و با موانعی مواجه نشود، می‌توان خوشبین بود که باری از دوش جامعه برداشته شود.

در همین مدت کوتاه تاثیرات و بازتابش را بین مخاطبان می‌بینید؟

بله همین حالا ما پیامک‌های بسیاری از مردم داریم که می‌خواهند بدانند چطور می‌توانند در این کار خیر شرکت کنند و عضوی از این خانواده باشند. به عنوان مثال یک خانم آرایشگر که امروز به ما پیام می‌دهد و می‌خواهد عضو این خانواده باشد، اطلاعاتش در کمیته امداد ثبت می‌شود تا هر وقت که یکی از این بچه‌ها خواست ازدواج کند از کمک این خانم بهره بگیریم. بنابراین همه چیز حساب شده و دقیق است.

از بین همکاران و دوستان خودتان هم بازتابی داشتید؟

هنوز زود است و چنین اقداماتی نیاز به زمان دارد تا جا بیفتد. البته از آنجا که سختگیری‌هایی در این پویش هست، وارد بازخوردهایی که از فضای مجازی می‌گیرم نشدم. چون در فضای مجازی اغلب می‌خواهند تعداد دنبال‌کننده‌هایشان را افزایش بدهند و هیچ چیزی حقیقی نیست اما کاری که ما در اینجا انجام می‌دهیم به افراد حقیقی نیاز دارد.

درنگ

یک مجری خوش‌صحبت

محمدسلوکی را تقریبا همه می‌شناسند. مجری خوش صحبتی که مدت‌هاست در برنامه‌های مختلف، توانایی‌هایش را در اجرا ثابت کرده است. حضور در برنامه‌های عمومی و اجرای برنامه‌های تخصصی را در کارنامه‌اش دارد. اگر بخواهیم کارنامه او را زیر و رو کنیم، مسلماً اولین برنامه ای که از او به ذهنمان خواهد رسید، برنامه نیمرخ است که سال ۷۷ اجرا کرد. قبل از آنکه محمد سلوکی سکان اجرای این برنامه را به عهده بگیرد، برادرش با این گروه همکاری می کرد و بعد او مجری این برنامه محبوب شد که مورد توجه نوجوانان قرار داشت. برنامه نیمرخ سبک متفاوت و نویی داشت و ترکیبی بود از اجرا و نمایش به همین دلیل مورد علاقه محمد سلوکی بود، زیرا او علاقه مند به دنیای نمایش بود. او در طول این سال‌ها تلاش کرد اجرای برنامه های متفاوت را به عهده بگیرد تا سبک اجراهای متفاوت را تجربه کند. او علاقه مند به مطالعه است و معتقد است مجری بدون مطالعه نمی تواند جلو دوربین با اشراف کامل بنشیند. یکی از ویژگی های متمایز این مجری، راحت صحبت کردنش در برنامه است و همین باعث شده تا بدون نگرانی با مهمان برنامه به گفت و گو بنشیند و با او درباره مباحث مختلف صحبت کند.

یادداشت

رسانه در نگاه امام علی(ع)

محسن اسماعیلی

دبیر همایش حقوق و رسانه

میلاد امام حسن مجتبی(ع)، به‌ویژه از آن نظر که در ماه مبارک رمضان و نزدیک به ایامی قرار گرفته که فضای عمومی جامعه آکنده از یاد و نام پدر بزرگوارشان است، یادآور نامه ۳۱ نهج‌البلاغه است که باید منشور آموزشی و تربیتی دینی نامیده شود. این نامه طولانی و پرنکته تاکنون از جنبه‌های متفاوت مورد مطالعه و شرح و تفسیر قرار گرفته است. اما هنوز هم جای بازخوانی این منشور از نگاه حقوق و رسانه خالی است.

نامه۳۱ نهج‌البلاغه که اندرزهای جاودان پدری دانا به فرزند خود و به همه مخاطبانش تا ابدیت است، نکته‌های مهم و کاربردی در این حوزه نیز فراوان است که می‌تواند مورد توجه دانشمندان و محققان این رشته قرار گیرد. برای مثال، می‌توان به یادآوری‌های امیرمومنان(ع) نسبت به اهمیت منابع خبری، گزینش رسانه‌ای، ابتکار و سرعت اطلاع‌رسانی، رده‌بندی سنی مخاطبان، مسوولیت خانواده‌ها در تامین اطلاعات و انتخاب رسانه برای فرزندان، آزاداندیشی و حقوق مخاطبان اشاره کرد.

از نظر ایشان که به تعبیر رسول خدا(ص) پدر امت نیز به شمار می‌روند «قلب نونهالان همانند زمین کاشته نشده، آماده پذیرش هر بذری است که در آن پاشیده شود» و به همین دلیل، شتاب، حساسیت و دقت در آموزش و تربیت اطفال، از حقوق آنان و از تکالیف پدران و مادران است.

آن بزرگوار، در این نامه سرشار از نکته‌های تربیتی و انسان‌ساز، پس از اشاره به تاثیرپذیری کودکان و تشبیهی که ذکر شد، بلافاصله می‌افزایند: «پس در تربیت تو شتاب کردم، پیش از آن‌که دل تو سخت و ذهن تو به چیز دیگری مشغول شود، ابتدای این راه تصمیم گرفتم کتاب خدای توانا و بزرگ را همراه با تفسیر آیات به تو بیاموزم و شریعت اسلام و احکام آن از حلال و حرام را به تو تعلیم دهم و به چیز دیگری نپردازم.»

نکته جالب توجه دیگر آن است که در ادامه این گفتار، امام علی علیه‌السلام به هراس خود از روبه‌رو شدن فرزند نوپای خویش به پیام‌آفرینان مغرض و گوناگونی اشاره می‌کند که ممکن است با هجوم خود به فضای ذهن و اندیشه او، حقیقت را مشتبه سازند: «از آن ترسیدم که مبادا خواسته‌های نفسانی و نظریاتی که مردم را دچار اختلاف و گمراهی کرد و کار را به آنان شبهه‌ناک ساخت، به تو نیز هجوم آورد. گرچه آگاه کردن تو را نسبت به این امور خوش نداشتم، اما آگاه شدن و استوار ماندنت را ترجیح دادم تا دچار هلاکت‌های اجتماعی نگردی.»

این ابتکار عمل که ابتدا ناخوش بوده، به آن سبب است که منبع کسب اطلاعات و خبر، خواه‌ناخواه و به‌تدریج، در اندیشه و سپس رفتار آدمی تاثیر می‌گذارد و به همین دلیل باید با حساسیت و دقت انتخاب شود؛ چنان‌که امام باقر علیه‌السلام نیز در تبیین معنای این آیه شریفه: «انسان باید به غذای خویش به دقت بنگرد»(سوره عبس آیه ۲۴)، فرموده‌اند: مقصود غذای روحی است و این‌که «آدمی باید توجه کند اطلاعات خویش را از چه منبعی اخذ می‌کند». (وسائل الشیعه، ج ۱۸، ص ۱۰۹)

همچنین، با همین تحلیل است که آن امام بزرگوار در جای دیگری، رابطه انسان با کسی که خود را مخاطب او قرار می‌دهد را به عبودیت و بندگی تشبیه کرده و فرموده‌اند: «هرکس به گوینده‌ای گوش فرا دهد، در حقیقت بنده او شده است. پس اگر آن گوینده از جانب خدا باشد و پیام‌های الهی را به مخاطبان برساند، بندگی خدا را کرده است. همان‌گونه که اگر گوینده پیام‌های شیطانی را بازگو کند شیطان را پرستیده است».(همان، ص ۹۱)

در روایات دیگری تأکید شده است در آشنا کردن فرزندان خود با معارف اصیل دینی شتاب کنید تا مبادا طرفداران افکار و عقاید انحرافی (نظیر مرجئه) بر شما پیشی بگیرند و بر فضای ذهنی کودکانتان مسلط شوند.(میزان الحکمه، ج ۱۰، ص ۷۲۱) سفارش مکرر به تربیت اطفال براساس علاقه به پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) و آموزش قرآن به آنان نیز به همین دلیل است که عقل و جان آنان از چشمه‌های مطمئن سیراب شود و در معرض آموزش رسانه‌های ناسالم قرار نگیرند.

این از جمله موضوعاتی است که می‌تواند و بلکه باید مورد توجه و نظریه‌پردازی اصحاب «حقوق و رسانه» قرار گیرد.